

un anacronisme.

—Sí, perquè hi ha de tot tot l'any, gràcies a les noves tècniques de conreu i al transport. Abans, per exemple, s'esperava la primavera per menjar faves. Ara, el fet que en puguem menjar al novembre és una gran cosa. No me'n queixo. Però s'ha perdut la il·lusió que feia esperar els pèsols o les faves. Per això en el llibre he fet el

rar a *La cuina d'avui*. Després, he tingut la sort de viure i viatjar per gran part de Catalunya. Durant una temporada llarga vaig viure a Campdevàrol, al Ripollès, i així vaig conèixer la cuina del Ripollès, Osona i la Cerdanya. En el meu darrer llibre apareixen plats d'Osona i el Ripollès, com la sopa de pilotilles. I pel que fa als plats de mar, alguns són típics de Sant

sortir, a casa em van quedar avorrits.

—*¿Inventeu plats?*

—Inventar és molt difícil. Alguna amanida sí que l'he inventada. A vegades cuinar és jugar amb els elements.

—*¿Us agraden els plats amb pocs elements o la barreja de molts gustos?*

—En general, recullo els plats que funcionen, perquè

—*Si ja un plat i no els agrada al seu marit i als seus fills, ¿publica la recepta?*

—No. Tots els de bacallà, a casa no tenen èxit perquè no els agrada el bacallà, si no és esqueixat. Per això tinc poques receptes de bacallà. El mateix passa amb els espinacs. Per sort, en això de la cuina, res no és imprescindible.

—*¿Els vostres plats, tenen*

lota dieta i ara s'ha demostrat que va bé per al colesterol. O les pastes, que deien que engreixaven i s'ha demostrat que no. El que sí que és important és tenir en compte les quantitats, i menjar coses variades. No abusar de res. Fins i tot la dietètica dels diabètics també ha canviat. Ara poden menjar arròs, llegums i pasta, respectant, això sí, les quantitats.

ua, ronyons amo xampinyons i l'espàtlla de xai farcida. A l'estiu, l'amanida de col, mongetes tendres a la vinagreta, bacallà a la cubana i crancs de riu amb salsa. A la tardor, bolets al forn, gratinat de carbassa, vedella amb bolets, perdius a la vinagreta i porc senglar marinat. I a l'hivern, sopa de carbassa, trinxat cerdà, galtes de porc i tall rodó amb formatge.

tribuna oberta

La qüestió dels parcers de Montagut: perspectiva històrica

Enric Vicedo

Existeix algun fonament històric que recolzi la lluita per la terra dels parcers de Montagut? ¿Es pot resoldre la qüestió tenint només en compte els títols de propietat?

La problemàtica dels parcers de Montagut no s'acaba d'entendre plenament si no es fa un esforç per analitzar el procés que ha permès que un col·lectiu pagès pugui ésser expropiat en l'actualitat.

El terme de Montagut, en mans del Capítol de Canonjges de Lleida, experimentà un procés de colonització agrària a la segona meitat del segle XVIII, estimulat pel dèficit cerealístic que Catalunya tenia i que implicava importacions de cereals des d'Aragó i des d'altres països.

Els parcers gaudien només d'una llicència de cultiu per tres anys —encara que revocable en qualsevol moment—. Era, en definitiva, una llicència temporal més que una parceria típica. El pagès havia de lliurar l'onç de la collita —a més d'altres drets senyoriais— i no tenia cap dret sobre la terra, ni tampoc podia

fer subcontractes a terceres persones sense l'autorització de la propietat.

La propietat tal com l'entem avui era excepcional. A Lleida i a alguns altres pobles que havien escapat del poder feudal —i eren, per tant, de jurisdicció reial— era dominant. Però això era, de fet, l'excepció. L'emfiteusi era la situació més general: el pagès tenia la propietat útil —no podia perdre la utilització de la terra, sempre que cultivés bé la terra i pagués les càrregues econòmiques—. Era, en la pràctica, com una quasipropietat, però a diferència de la propietat estava obligada als esmentats pagaments, donat que el senyor es reservava la senyoria. Els arrendaments en diners i les parceries típiques —contracte a part de fruits d'una durada que s'havia de respectar— eren poc freqüents. Durant el procés de colonització es va estendre la llicència temporal a moltes terres, situació igual a la dels parcers de Montagut. El que succeeix és que, sovint, després d'un temps el pagès acabava rebent un contracte em-

fitèutic sobre la terra que menava amb llicència. També és cert que el Capítol només permeté aquest canvi en comptades ocasions —per exemple, en la repoblació de Vallfogona de Balaguer—. El dret de rella a Tèrmens (Noguera) —el pagès que obtenia una llicència ja no podia ser desnonat— o els establiments fets als parcers d'Adar i altres termes del Segrià, com a conseqüència de la resolució del Consell de Castella, que impedia llur desnonament, mostren que, fruit de la lluita pagesa, fins i tot els parcers havien gaudit d'estabilitat. Malgrat tot, aquests drets no sempre es respectaven a tot arreu,

i, de cara al futur, tampoc sempre es concretaven en títols emfiteutics.

La revolució liberal tenia com a objectiu, entre altres, crear un tipus de propietat, caracteritzada perquè el seu titular tingués total control sobre la terra. Es possibilità que els pagesos emfiteutes, predominants a les terres de Lleida i a tot Catalunya, poguessin accedir a la plena propietat pagant una determinada quantitat de diners als antics senyors o a l'Estat en el cas que les terres haguessin estat desamortitzades.

Montagut no fou desamortitzat i va romandre en mans del Capítol de Lleida. Però, a

més, la legislació liberal no preveia que el parcer accedís a la plena propietat. Els parcers de Montagut continuaven treballant les terres, però el terratge que hagueren de pagar augmentà, passant d'una onzena a una cinquena part de la producció. La resta de la història —la que comença amb l'Institut Nacional de Colonització i acaba en l'actualitat— és més coneguda, donat que actualment s'està plantejant un possible desenvolupament.

El procés històric breument relatat permet una sèrie de conclusions:

— pagesos de les terres de Lleida que, a l'antic règim, tenien llicències temporals (parceries), a diversos termes controlats per diversos senyors (laics o eclesiàstics), han arribat en alguns casos, gràcies a haver obtingut contractes emfiteutics, a tenir la plena propietat després de la revolució liberal, mentre que altres (per exemple, els de Montagut) estan a punt de perdre les terres.

— les lleis les fan les classes dominants —ja siguin feu-

dals, ja siguin burgeses liberals—. I, molt freqüentment, aquestes lleis s'obliden dels sectors menys afavorits pel que fa a la relació amb la terra.

El tema dels parcers de Montagut no és una qüestió que s'hagi d'analitzar des de l'estricta punt de vista legal. No és un problema que es pugui resoldre amb l'afirmació "no hi ha títols de propietat, doncs fora!". És una qüestió que s'ha de plantejar en termes de legitimitat. No sé si tindran drets legals, però és indubtable que els parcers de Montagut fan una reivindicació molt legítima. La tasca dels governants no és aplicar les lleis mecànicament, sinó que s'ha d'intentar cobrir els buits que aquestes puguin tenir. Per això és imprescindible l'actuació dels poders públics, per anular la profunda injustícia històrica que han patit aquests pagesos de les terres de Lleida. La política social és això.

Enric Vicedo i Rius és professor de l'Estudi General de Lleida